

Papp László, építészmérnök

Debreceni cíviscsalád leszármazottja, édesapja a háború után Venezuelába vándorolt, édesanyja nagyon korán meghalt. 1947-ben iratkozott be a Műszaki Egyetemre.

„Addig a régi professzorok megvoltak, akiket később kirúgtak az Egyetemről, tiszteletre méltó szakemberek voltak, akiktől jó volt tanulni. A Műegyetem szabad levegőjű társaság volt, de volt, hogy emberek eltűntek, embereket bezártak, nem lehetett tudni, hogy mi történt velük. Az utolsó félévem előtt megszavazták, hogy engem is ki kell zárni az egyetemről. Hála Istennek kirúgtak, tudni illik, akik végeztek, azokat azonnal behívták katonának. Aki rossz káder volt, azt munkaszolgálatra vezényelték...”

1956 októberében a Lakóépítő Tervező Vállalatnál a vállalati forradalmi tanács elnöke lett.

„Sok mindenben részt vettem. A Köztársaság téri események például érdekesek voltak. A Köztársaság téren volt a pártszékház. A forradalmárok el akarták foglalni az épületet, amit ávósok védtek. Az ostrom végén csúnya incidens volt, több ávóst meglincseltek. Ezután egész hisztéria alakult ki a téren. Ez emberek hallani vélték, hogy föld alatti börtönökben elfogott emberek vannak és segítségért kiabálnak. A mi irodánk tervezte ezt az épületet. Így engem kértek meg arra, mint a forradalmi tanács elnökét, hogy nézzek ennek utána. Nekem volt személyes tapasztalatom azzal kapcsolatban, hogy ez hogy működött, mivel a mi vállalatunk tervezte azt a három villát, amiben Rákosi, Gerő és Farkas Mihály lakott Budán. Na, azokban tényleg voltak földalatti alagutak, de azokat nem mi terveztük, hanem a belügyminisztérium egyik szakosztálya. Mi a kapcsolódási rajzot kaptuk meg, hogy a mi általunk tervezett épületeknek hogyan kell kapcsolódnia ezekhez. Szóval tudtam, hogy ha pártszékháznak hasonló földalatti létesítményekhez kellett volna kapcsolódnia, lettek volna földalatti bunkerek, akkor milyen terveknek kellett volna lennie. De nem találtam ilyeneket, nem volt találkozási pont a tervekben. Így igazolva láttam, hogy ez csak tömeghisztéria volt. Pedig ez a mai napig városi legenda, hogy voltak földalatti börtönök a Köztársaság tér alatt.”

November 15-én egy váltás fehéreneművel, a diplomával, egy logarléccel, meg egy üveg pálinkával elindultak a határ felé.

„A vonat dugig volt kétféle néppel: az egyik fele nyilvánvalóan látszott, hogy menekülő városi ember. A másik fele meg paraszt, aki bement a városba vásárolni. Beidegződött paraszti felfogás, hogy ha baj van, biztos nem lehet dolgokat venni, vegyünk, amit tudunk, így bementek Győrbe. Mi meg üres tarisznyával mentünk. Egyszer csak a nyílt pályán megállt a vonat, és háromszáz ember elindult toronyiránt. Nem volt állomás, de a vonatvezető is tudta, hogy miről van szó. A Hanság-mocsár vidékén voltunk. A mocsaras részen mentünk át. A Hanság-folyón volt egy híd az osztrák határon, ott volt egy kiskatona puskával. Kérdeztük, te mit csinálsz itt? Gondolkodott, aztán eldobta a puskát, és jött velünk Ausztriába.”

1956 karácsonyát már Amerikában töltötték.

„Egy házaspár meghívott minket karácsonyi vacsorára. A képzeletünkben az amerikai karácsony óriási luxus volt, de ez a házaspár szupervegán társaság volt. Egy hatalmas fatálban a világon elképzelhető összes mag ott volt, ez volt a karácsonyi vacsora. De aztán kézről kézre adtak minket, beajánlottak egy építészhez, pedig egy szót sem tudtam angolul.”

Az elmúlt hat évtizedben nemcsak fényes szakmai karriert futott be építészként, de aktív szervezőmunkát végzett a magyar kivándorlók érdekében is. Az emigrációban az észak-amerikai Magyar Egyetemisták Szövetségének alapító elnöke lett. Az egyik legnagyobb New York-i tervező irodában helyezkedett el, majd White Plainsben önálló irodát alapított. Elnöke volt a New York Állam Építész Szövetségének, igazgatósági tagja az Amerikai Építész Szövetségnek.

2006 óta az Amerikai Magyar Emlékmű Bizottság tagja, jelenleg elnöke. A Bizottság egy évtizedes munkájának eredménye a New York-i 1956-os emlékmű felállítása.

***

MÉRFÖLDKÖVEK – 1956-OS PORTRÉK ÉS ÉLETUTAK AZ AMERIKAI MAGYAR EMIGRÁCIÓBAN
Kiállítás a New York-i Magyar Házban (213 E 82 Str. NY, NY, 10028).

Megtekinthető: 2016. október 22. és 2017. január 10. között.

A KIÁLLÍTÁST ÖSSZEÁLLÍTOTTA:

New York-i Magyar Ház

Bánhalmi Norbert fotográfus

Nagy Ildikó társadalomkutató, a New York-i Magyar Ház igazgatója

Szilvay Gergely újságíró, a Kőrösi Csoma Sándor Program ösztöndíjasa

PARTNERSZERVEZETEK: Amerikai Magyar Emlékmű Bizottság, New York-i Magyar Főkonzulátus

A KIÁLLÍTÁST TÁMOGATJA: the Hungary Initiatives Foundation

MÉDIAPARTNER: Mandiner

KÜLÖN KÖSZÖNET: Ember Sári, Fischer Viktor, Niemetz Ágnes, Papp László, Szatai Kovács Enikő